

EĞİTİM REFORMU GİRİŐİMİ'NİN DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ TASLAK ÖĞRETİM PROGRAMI İNCELEME VE DEĐERLENDİRMEŐİ

Yönetici Özeti

31 Temmuz 2017

Eğitim Reformu Giriřimi (ERG), Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Din Öğretimi Genel Müdürlüđü tarafından 21 Temmuz 2017’de paylaşılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (DKAB) öğretim programını çocuk odaklı bir bakış açısıyla ve 2011-12 yılında kullanılmaya başlanan DKAB öğretim programlarıyla karşılaştırmalı olarak inceledi. İncelemeyle ilgili öne çıkan noktalar şöyle özetlenebilir:

- Nesnellik ve çoğulculuk açısından eleştirilen, ulusal ve uluslararası yargı kararlarında insan hakları standartlarıyla uyumlu olmadığı tespit edilen 2011-2012 DKAB programıyla kıyaslandığında, **21 Temmuz’da kamuyla paylaşılan taslak öğretim programının, tüm dinlere ve inanç biçimlerine eşit mesafede duran; dine dayalı olmayan bir ahlak anlayışı benimseyen; tarafsızlık, nesnellik, çoğulculuk ilkelerini temel alarak “dinler hakkında eğitim” veren bir yapıda olmadığı görülüyor.**
- “Güncellenen” DKAB taslak öğretim programında yapılan bazı değişiklikler olumlu yöndedir. Taslak programda Alevilik eski öğretim programına göre daha geniş kapsamda ele alıyor. İslam dışı dinlere (Yahudilik, Hristiyanlık, Hint ve Çin dinleri) ayrı birer ünite ayrılıyor. Ayrıca, taslak öğretim programında, 2011-12 programında sıklıkla kullanılan “dinimiz”, “peygamberimiz”, “kutsal kitabımız Kuran-ı Kerim” vb. terimler büyük ölçüde kullanılmıyor. Bu yaklaşımın kitap içeriklerinde de sürdürülmesi önemlidir. Türkiye’de bulunan inançlar listesinde Yahudi ve farklı Hristiyan gruplar dışında Bahailik ve Yehova Şahitliği’ne de yer verilmesi olumlu bir adımdır.
- **Ancak, birkaç olumlu değişikliğe rağmen,**
 - o **Sünni İslam dışındaki din ve mezheplere ayrılan ünite ve kazanım sayısı ve bu inançların ele alınış biçimi, tarafsızlık, nesnellik, çoğulculuk ilkelerini temel alan “dinler hakkında eğitim” yerine, belirli bir dinin inanç esaslarını ve ibadetlerini benimsetmeyi amaçlayan “din eğitimi” unsurları içeriyor.**
 - o Öğrencilere 4. sınıftan 12. sınıfa kadar haftada iki kez zorunlu olarak okutulacak olan DKAB dersinin taslak öğretim programı, geçmişteki gibi, öğrencilere Sünni İslam bakış açısıyla din ve ahlak anlayışı aktarıyor.
 - o Ayrıca, taslak program “millî, ahlaki, insani ve kültürel değerleri” neredeyse yalnızca Türklük ve İslam üzerinden işleyerek, çoğulculuktan uzak ve dışlayıcı bir tutum sergiliyor. Ancak, bu gibi değerler birçok kaynak temel alınarak oluşturulmalıdır.
- DKAB dersinin zorunlu olarak okutulacak olması, **Türkiye’nin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ni (AİHS) ihlal etmeye devam edeceği anlamına gelir.** 2007’deki Hasan ve Eylem Zengin/Türkiye davası kararından sonra, Mansur Yalçın/Türkiye davasında, 16 Eylül 2014’te Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), DKAB dersi nedeniyle Türkiye’nin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ni ihlal ettiğine bir kez daha karar verdi. Taslak programda yer bulan/alan değişiklikler, zorunlu DKAB dersinde İslam içindeki ve dışındaki

çeşitliliği daha çok yansıtırsa da, program “çoğulcu” ve “kapsayıcı” bir yaklaşım benimsemek yerine, “Türk/İslam kültür ve değerlerini” temel alıyor. Dolayısıyla, **taslak program nesnel ve tarafsız olmayan bir yaklaşım sergiliyor**. Bu da, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Ek Protokol 1 Madde 2’de belirtilen “[D]evlet, eğitim ve öğrenim alanında yükleneceği görevlerin yerine getirilmesinde, ana ve babanın bu eğitim ve öğretimin kendi dini ve felsefi inançlarına göre yapılmasını sağlama haklarına saygı gösterir” gerekliliğiyle çelişiyor.

- Eğitimde din ve vicdan özgürlüğünün korunması için, din eğitimiyle ilgili bulunan anayasal zorunluluğun kaldırılması, eğer DKAB dersinin zorunlu statüsü devam edecek ise de “inançsızlık da dahil olmak üzere farklı mezhepler, dinler ve inançların birlikte karşılıklı anlayış ve saygı temelinde yaşamasına katkıda bulunabilecek bir ders” olarak tasarlanması ve “ayrımcılık yaratmayacak ve damgalanmaya yol açmayacak bir muafiyet mekanizmasının kurulması” gerekir.
- **DKAB dersinin öğretim programı son haline getirilirken ideolojik ve politik kaygılardan ziyade, birincil öncelikler “çocuğun yüksek yararının gözetilmesi” ve çocukların “tam gelişimini sağlayacak mekanizmaların oluşturulması” olmalıdır.**

Ayrıntılı bilgi için:

Dr. Aysel Madra

Politika Analisti

ayselmadra@sabanciuniv.edu